

преди да са утвърди окончателно въ Россия християнството. Освен това, двата известни Олегови договора не съ биле първи руски грамоти отъ той родъ, защото въ тяхъ самите са заключаватъ загатвания за други по-напрежни договори, които следователно са отнасятъ камъ IX вѣкъ.

Въ Россия началото на писменността съпада съ началото на християнството. Първото свидѣтелство за кръщението на русите, както е известно, са заключава въ окружното послание на патриарха Фотия въ 866 година. А у дунавските бѫлгаре въдворението на писменността така също, както са види изъ сичко, са намира въ свръзка съ началото на тяхното християнство. Историографията обикновено възводи християнството на бѫлгарете камъ кръщението на царь Бориса-Михаила и на неговите бояре, т. е. камъ втората половина на IX вѣкъ. Но тя заборавя, че това кръщение е представляло само окончателното тържество на християнството въ Бѫлгария. Не е никакъ вѣроятно, щото, при такова близко съсѣдство съ Византия, да не е проникнало християнството въ Бѫлгария много по-рано. Че наистина това е било така, ние имаме свидѣтелството на Константина Багрянородни и на Кедрина. Спорѣдъ тѣхните думи, приемникътъ на Крума Муртагонъ (или Кратагонъ), който е князувалъ въ първата четвъртина на IX вѣкъ, като забѣлѣжилъ, че бѫлгарскиятъ народъ отпадва малко по малко отъ язичеството и преминува въ християнство, повдигналъ гонѣние противъ ново-покръстените и предадъ на смърть оние, които са не сѫгла-